

רשמה א.ב.

3609

פרוטוקול מספר 19/ד'
מישיבת הוועדה לענייני פנים
שהתקיימה ביום ג', ב' אדר א' תשי"ט - 10.2.1959
בשעה 08.30

משתתפים:

- י. ריפתין - יו"ד
- ד. בר-רב-האי
- ע. דגני
- ר. הקטין
- י. ישעיהו
- י. כץ
- י. כהן
- ח. לנדאו
- י. רוקח
- י. שופמן

מוזמנים:

- מר שבו - מנהל משרד הפנים
- מר דש - אגף התכנון, משרד הפנים
- מר חביב - יועץ משפטי, משרד הפנים
- מר גלס - משרד המשפטים

סדר-היום:

חוק לתיקון פקודת בנין ערים (המשך)

היו"ר י. ריפתין:

אני פותח את הישיבה.

מר גלס:

הוטל עלינו להגיש הצעה חדשה בקשר עם ענין הביצוע. הבאנו אפוא את ההצעה דלקמן:

"(4) המשיכו בפעולות בניה בניגוד לצו לפי הסעיפים הקטנים (1) או (2) (להלן - צו הפסקה שיפוטי), בלי רשיון או בסטייה ניכרת מתנאי הרשיון, רשאי בית-המשפט, לפי בקשת היועץ המשפטי לממשלה או בא-כחו או הוועדה המקומית, לצוות שכל מבנה או חלק ממנו שהוקמו בניגוד להוראות צו הפסקה השיפוטי ייהרס מיד אם ראה שמן הצדק לעשות כן (להלן - צו הריסה שיפוטי).

(5) צו הריסה שיפוטי יבוצע:

(א) על ידי מי שנראה לבית-המשפט אחראי לביצוע עבודת הבניה לפי סעיף קטן (3) אם מבקש הצו ביקש זאת;

(ב) בכל מקרה אחר - על-ידי הוועדה המקומית או יושב-ראש הוועדה המחוזית או נושא משרה בשירות המדינה או ברשות מקומית שיפרש בית-המשפט בצו, הכל כפי שימצא בית-המשפט לנכון בנסיבות הענין.

בישיבה הקודמת הוסכם שצריך לתת אפשרות גם לעבריינין עצמו, אם הוא מסכים, להרוס את המבנה שהקים. דבר זה מוצא ביטוי בסעיף 5(א). ענין אחר היה בשאלה לפי בקשתו של מי יתן ביהמ"ש את צו ההריסה, והוסכם: לפי בקשת הוועדה המקומית או היועץ המשפטי, זכין בשאלה על מי יוטל הביצוע (פרט לאפשרות האמורה להטיל זאת על העבריינין עצמו). הסעיף המוצע בא לפתור שתי שאלות אלו.

הי"ר י. ריפתין:

בישיבה הקודמת דובר על כך שצריך להוסיף עוד גורם לביצוע, נוסף על הרשות המקומית, למקרה שהרשות המקומית לא תוציא-לפועל את צו ביהמ"ש. נאמר אז שכדאי להוסיף את היועץ המשפטי; מי שרשאי להגיש תביעה - יהיה רשאי להוציא את הצו לפועל. ואילו ההצעה הנוכחית שהביא מר גלס אומרת דבר אחר לגמרי. ראשית, היא מוסיפה את הרשות להריסה גם לבונה עצמו, ושנית, היא מכניסה כל מיני גורמים ממסלתיים ומוניציפליים אחרים שיחליט עליהם ביהמ"ש.

ד. בר-רב-האי:

אם ביהמ"ש עומד בפני בעיה על מי להטיל את ביצוע הצו, ויש לו חשש שהרשות המקומית לא תבצע זאת - הוא יטיל זאת על מי שימצא לנכון. ההצעה החדשה מרחיבה את הדיסקרציה של ביהמ"ש במקרה זה. כי במקרים אחרים תפקידו של ביהמ"ש רק לקבוע שצריך להרוס, ולא לקבוע מי יעשה זאת.

הי"ר י. ריפתין:

אני הושב שהנוסח המוצע מטיל על השופטים דברים שאין להטיל עליהם. מוגזם יהיה להטיל על השופטים לחקור, נוסף על העבירה, גם אם העירייה בסדר ותבצע את הצו. עכ"פ, הידיעה שגוללנו כאן רחבה מדי, וצריך להסתפק בגורם אחד נוסף לרשות המקומית שיוכל להרוס - היועץ המשפטי.

ח. לנדאו:

הוועדה המקומית באה במקום ראשון לביצוע הצו והיא המפקחת על כך. בהצעת מר גלס נזכר יו"ר הוועדה המחוזית. לו אין מנגנון, והוא יצטרך אפוא לפעול ולפקח באמצעות המנגנון של הוועדה המקומית. אך כאן אין אנו אומרים - כפי שצריך היה לומר במקרה זה - שהביצוע יהיה בידי הוועדה המקומית, עם סמכות פיקוח לוועדה המחוזית, אלא אנו אומרים שהביצוע יהיה בידי הוועדה המחוזית, וז לא ייתכן.

אשר לגורמים האחרים הנזכרים בהצעה: - "נושא משרה". האם יצטרפו השופטים לבקש את רשימת כל נושאי המשרות במחוז כדי להצביע על אחד מהם שיהיה אחראי לביצוע?

יש אינסטנציה אחת שמתפקדה לבצע צו הריסה, והיא הוועדה המקומית. אם אתם חוששים מפני שחיתות ואי ביצוע - הדרך היחידה היא שבת-המשפט יקיימו גופים לביצוע, אבל זאת לא נציע. אם הוועדה המקומית לא תבצע - אינני רואה שום דרך לביצוע. משום כך אני מצי את הנוסח הקודם: ההריסה תבוצע ע"י הוועדה המקומית.

ד. בר-רב-האי:

בסעיף (5) (ב) אני מציע לכתוב, במקום כל הסעיף "בכל מקרה אחר (שלא לפי סעיף (א) - על-ידי מבקש הצו". ביהמ"ש יתן צו הריסה למי שביקש אותו, וחסל.

מר גלס:

לדבריו של ח"כ לנדאו: ברור שביהמ"ש יודרך בעניינים אלה ע"י הצעותיו של מבקש הצו.

אין מצבנו בעניין זה כמצב בכל העולם. כי מהו הרע שאנו באים לתקן כאן? מקור הרע של הבניה הפרועה הוא במצוקת הדיור האיומה. יש מספר רב של צווי הריסה שאין מבצעים אותם מפני שאדם כבר יושב במבנה. בזמנים כתיקונם היא מבצעים צו כזה גם כשאדם כבר יושב במבנה כי יש לנו אפשרות לדיור חלוף. אם נקבע עכשיו גורם אחד ויחיד לביצוע: הוועדה המקומית - הרי היא איננה רוצה להיות הרשע היחיד הזורק אנשים לרחוב ללא דיור חלוף. משום כך באה ההצעה לתת אפשרות להטיל זאת על כל גוף שיש בידו מנגנון לבצע זאת: הוועדה המקומית או מע"צ וכדומה. אין אנו טוענים כמובן שזהו מצב אידיאלי אבל זהו ההכרח אם אמנם אנו רוצים שיבוצעו צווי הריסה.

לפני שמגישים את הבקשה לצו ההריסה - יברר הגורם המבקש איך מבצעים זאת, מי יהיה מוכן לכן. הוא יכול לטעון בביהמ"ש מנהל מע"צ באזור מוכן לעשות זאת, ואני מבקש להטיל את הביצוע עליו. אין הכוונה כמובן לתת אפשרות להטיל אל הביצוע על כל אדם ברחוב שהוא נושא-משרה סתם.

נוסף לכך, בסעיף 36(ח) של החוק אנו אומרים: שום סעיף מהסעיפים אינו בא לגרוע מסמכויות ביהמ"ש לפי פקודת בזיון ביהמ"ש. אדם החייב לבצע את הצו ולא ביצע אותו - יהיה אשם בבזיון ביהמ"ש וזהו דבר חמור.

מר גלס:

אלו הן הסיבות שהניעו את הממשלה להציע מתן דיסקרציה לבתי-המשפט להטיל את הביצוע על גורמים מוציאים או ממשלתיים, אם כי אנו מוכנים להוסיף: לאחר שישמע ביהמ"ש את המבקש בענין זה. ברור שאם לא תהיה כל בקשה מיוחדת בענין זה, הגורם האוטומאטי לביצוע יהיה הוועדה המקומית.

היו"ר י. ריפתין: לא שוכנעתי, ואני תומך בהצעתו של ה"כ בר-רב-האי.

בסעיף (א) כתוב שהביצוע יוטל על האחראי לבניה אם מבקש הצו ביקש זאת. אבל בזה לא די. אולי האחראי הוא אדם עני וביצוע הצו יהיה לגביו תוספת עונש על העונש המוטל עליו בחוק. נוסף לבקשת המבקש צריך אפוא להיות לדעתי גם שיקול-דעת של שניהמ"ש או סייג נוסף דומה.

ולגבי סעיף (ב): - לא זו בלבד שהנוסח כאן מטיל על השופט עבודה עצומה של חיפוש אחר מי שיוכל לבצע זאת, אלא אני חושש שזה יסבך את הביצוע. משרד הפנים, כשמציע לנו חוק כזה, צריך לומר לנו ישירות וגלויות: מי יבצע זאת?

י. כץ: אין כל אפשרות אחרת אלא להטיל זאת על מי שביקש את הצו.

היו"ר י. ריפתין: אם לא תהיה הגדרה קונטרטית, יצא שאחרי קבלת החוק הזה יהיה המצב עוד יותר גרוע, כי לא

יהיה ברור כלל מי יהרוס.

אני נוטה אפוא לקבל את הנוסח המקורי: הוועדה המקומית היא שתבצע, או: מי שביקש את הצו הוא שיבצע אותו.

ד. בר-רב-האי: הסיכון נובע מחשדנו שאותו גוף אשר ביקש את הצו לא יבצע אותו. אבל לכך אין לנו תרופה. התרופה היא רק בביקורת ציבורית.

בסעיף המוצע יש סעיף-משנה (א) האומר: רשאי המבקש את הצו לבקש מביהמ"ש לחייב את הקבלן להרוס. מה יהיה אם קבלן זה לא יבצע זאת - זה איננו ענין לחוק הזה. כך צריך גם סעיף-משנה (ב) לומר: אם לא הקבלן - יבצע זאת מי שלזכותו ניתן פסה"ד, וגם כאן לא צריך לומר מה במקרה שזה לא יבוצע. על כך יש פקודת בזיון ביהמ"ש.

משום כך אני מציע לנסח את סעיף-משנה (ב) כדלקמן: "בכל מקרה אחר - ע"י מבקש הצו. הוא יהיה רשאי לבצע את הצו, אך אינו חייב לבצע אותו, בדיוק כמו שכל נושה שפסק-דין ניתן לזכותו רשאי אך אינו חייב לבצע את פסה"ד.

מר שבו: אני מציע לכתוב: "(א) הוגשה הבקשה ע"י הוועדה המקומית - יבוצע צו ההריסה השיפוטי ע"י הוועדה המקומית; (ב) הוגשה הבקשה ע"י היועץ המשפטי או בא-כחו - יבוצע צו ההריסה השיפוטי ע"י יו"ר הוועדה המחוזית". כי אם נשאיר רק את הוועדה המקומית, היא אף פעם לא תהרוס, כשם שהתחמקה עד עכשיו. וסעיף-משנה (ג): "בכל מקרה רשאי ביהמ"ש להטיל את ביצוע הצו על המשיבים או על אחד מהם, אם אלה או אחד מהם ביקשו זאת, ובהסכמת המבקש". אני רוצה למנוע כאן אפשרות להטיל זאת על הפונה בניגוד לרצונו, כי יש כאן גורמים רבים. עי"כ נוכל למחוק את סעיף-משנה (א) ו-(ב).

ח. לנדאנו: אם המבנה נמצא בשטח שיפוטה של הוועדה המקומית והבקשה הוגשה ע"י היועץ המשפטי - אני מציע

להטיל את חובת הביצוע גם כן על הוועדה המקומית, ובמקרה שהיא לא מבצע זאת - יעשה זאת יו"ר הוועדה המחוזית.

מר שבו: הרי מדובר פה על מקרים שהוועדה המקומית משום-מה לא תרצה לבצע זאת.

י. כץ: למה להכניס כאן בכלל את היועץ המשפטי כגורם? אם הוועדה המקומית לא הגישה את הבקשה - יקח זאת יו"ר הוועדה המחוזית על עצמו, ואם יראה צורך - יעשה זאת באמצעות היועץ המשפטי, כשם שהוועדה המקומית עושה זאת באמצעות היועץ המשפטי שלה

ועדת הפנים - 10.2.59

י. כץ:

מבלי שמזכירים זאת במפורש. מדוע כאן הופכת הוועדה המחוזית לגורם רק אחרי שמזכירים שהענין עובר את היועץ המשפטי?

י. שופמן:

אני מסכים להצעה שאם הוגשה הבקשה ע"י היועץ המשפטי, יוטל הביצוע על יו"ר הוועדה המחוזית, ומתקבל על הדעת שהמנונה על המחוז בתור יו"ר הוועדה המחוזית אמנם יבצע את הצו אם יוטל עליו. אבל כאן מתחילה להיות שאלה של מזל: אם נתמזל מזלו של אדם והוועדה המקומית היא שהגישה את הבקשה - יש לו סיכויים שלעולם לא יבוצע הצו; אבל אם יש בי-ש-מזל שבגדו התערב היועץ המשפטי וביצוע הצו נמסח דרך הוועדה המחוזית - המבנה ליהרס בכל מקרה.

משום כך הייתי מבקש להוסיף תוספת לחלק הראשון: במקרה שהוועדה המקומית לא תבצע את הצו - יהיה הדבר נתון אף כאן לפיקוח של הוועדה המחוזית.

מר גלס: זה קיים בלאו הכי בחוק הנוכחי, בסעיף 9(3)

ח. לנדאו:

אנו מדברים כאן מתוך הנחה שכאילו כל עבירות הבנין נעשות בירושלים או בת"א. אבל אנו יודעים שרוב העבירות החמורות נעשות במקומות מרוחקים בהם אין אפילו ועדה מקומית, ושם דרושה אינטסטינציה שתחליט ותבצע. משום כך צריך להכניס שם גם את הוועדה המחוזית.

י. כץ:

כשם שהוועדה המקומית מגישה את הבקשה ע"י היועץ המשפטי שלה, כך תגיש זאת גם הוועדה המחוזית באמצעות היועץ המשפטי, ואינני מבין מדוע הוכנס כאן היועץ המשפטי כגורם בפני עצמו התובע, לא רק מגיש את הבקשה, ואילו את הביצוע אח"כ מטילים על הוועדה המחוזית. אם ינתן צו כזה עפ"י בקשת היועץ המשפטי - צריך ביהמ"ש להטיל את הביצוע על ההוצל"פ ולא על הוועדה המחוזית. על הוועדה המחוזית אפשר להטיל זאת רק במקרה שהיא אשר הגישה את הבקשה, אבל לא במקרה שהיועץ המשפטי עשה זאת.

י. שופמן:

אולי כדאי לקבל את הסעיף לפי ניסוחו של מר שבו, בתוספת הזכרת סעיף 9(3) שמר גלס אומר שקיים בלאו הכי בחוק, שהוועדה המחוזית יש לה תמיד סמכות פיקוח על הוועדה המקומית.

מר שבו:

סעיף 9(3) מדבר על רשות לוועדה המחוזית להיכנס לכל ענין, ואילו כאן המדובר הוא בחובה ולא ברשות.

מר גלס:

הזכרת סעיף 9(3) רק תחליש את ההוראה הכללית, כי יצא שבמקרים אחרים אין זה חל.

ולדבריו של ח"כ כץ: - היועץ המשפטי הוא עורך-הדין של הממשלה, ובאופן אוטומאטי הוא רשאי לייצג את הוועדה המחוזית ולהגיש תביעות בשמה, ולכן הגיוני כאן שהוא המופיע ולא יו"ר הוועדה המחוזית. מצד שני, היות והוא רק עו"ד של הממשלה ולא הממשלה גופא, מסמגיע הענין לביצוע, מוטל הביצוע על הוועדה המחוזית ולא עליו. אין להכניס כאן את יו"ר הוועדה המחוזית כתובע, ולא את היועץ המשפטי כמבצע. והרי ידוע בלאו הכי שהיועץ המשפטי ייכנס לענין רק כשמישהו יפנו אליו, קרי: הוועדה המחוזית.

ח. לנדאו:

אשר לסעיף (ג) של הצעתו של מר שבו, למה להכניס כאן את ענין הסכמת המבקש? אם המשיב מסכים לעשות זאת בעצמו - לא דרושה הסכמת המבקש.

מר שבו:

אולי הוא מבקש זאת בגלל הצורך לסחבת? למשל: בענין יש אתרים הספורים, ומישהו יבקש להרוס אותם. אם לא תהיה רגישות לבעיות אלו, יצטרף יצרן שלתת את צו ההריסה אוטומאטית.

הרחלט:

1. לקבל סעיף (5)(א) לפי הצעתו של מר שבו, כדלקמן: " (א) הוגשה הבקשה ע"י הוועדה המקומית - יבוצע צו ההריסה השיפוטי ע"י הוועדה המקומית";
2. לקבל סעיף (5)(ב) לפי הצעתו של מר שבו, כדלקמן: " (ב) הוגשה הבקשה ע"י היועץ המשפטי או בא-כחו - יבוצע צו ההריסה השיפוטי ע"י יו"ר הוועדה המחוזית";

זכות הסתייגות: י. כץ

3. לקבל סעיף (5)(ג) לפי הצעתו של מר שבו, כדלקמן: " (ג) בכל מקרה ושאי ביהמ"ש להטיל את בלצוע הצו על המשיבים או על אחד מהם, אם אלה או אחד מהם ביקשו זאת, ובהסכמת המבקש";
4. לא להזכיר את 9(3) בסעיף זה.

מר חביב:

סעיף 36(2) מאפשר לקבל צו הריסה גם מבלי שיוגש משפט, ובאותם מקרים עדיין אין נאשם, ולכן סעיף (ג) לעיל לא יחול במקרים כאלה. במקרים כאלה צריך אפוא לכתוב במקום "הנאשם" - "מי שהוטל עליו צו ההריסה".

היו"ר י. ריפתין:

בשאלה אם בכלל אפשר לתת צו כשאיין נאשם, עדיין לא הוכרע בוועדה.

י. שופמן:

עמדתי בשאלה זו תלויה בשאלה אם תתקבל הצעתי בדבר חלוקת סוגי העבירות.

היו"ר י. ריפתין:

העקרון של חלוקה כזאת נתקבל, ואף חולקה לחברים טיוטת הצעה מפורטת בעניין זה.

ד. בר-רב-האי:

אינני רואה את הקשר שבין הגשת כתב אישום ובין בקשה להריסה. כל החומר בו אנו דנים עכשיו איננו מדבר על עונש אלא על עבירה כשנבנה משהו בניגוד לצו של ביהמ"ש, מבלי להתחשב בשאלה אם יש נאשם או לאו.

ח. לנדאו:

הסעיפים שאושרו זה עתה הם סעיפי-משנה של סעיף (5), לאחר שכבר נתקבלו סעיפים (3) ו-(4). אם קוראים את שלושת הסעיפים הללו ביחד, נראה שכסינו את כל השטח והשאלה שהועלתה אינה עומדת כלל.

מר גלס:

אני מציע להחליף את המלה "נאשם" במלים "אדם הנראה לביהמ"ש אחראי לביצוע עבודת הבניה".

הרחלט:

לקבל את הצעת מר גלס: במקום "נאשם" לכתוב: "אדם הנראה לביהמ"ש אחראי לביצוע עבודת הבניה".

י. כץ:

ביהמ"ש צריך בכל מקרה להטיל על מי שביצע את הבניה לבצע את הצו, ורק אם לא יעשה זאת - יהיה זה בסיון ביהמ"ש ואז יבצע זאת מישהו אחר.

היו"ר י. ריפתין:

לפי הצעת מר שבו יש צורך במקרה זה קודם-כל בהסכמה של המגיש את הבקשה. נוסף לכך יש גם צורך בהסכמה מצד האחראי על הבניה. אמרנו להרוס זאת בעצמו. כפי שאני מבין חולק ח"כ כץ על נקודה זו ואומר שלא דרושה הסכמת הבונה עצמו.

ד. בר-רב-האי:

אם האחראי על הבניה לא יסכים - יינתן הצו לפי הסעיפים-הקטנים (א) ו-(ב) שקיבלנו לעיל. מתי מתעוררת בכלל השאלה אם הנאשם יכול לבצע זאת בעצמו? אם הוא מבקש זאת ואומר: למה לכם לבצע זאת? אני אעשה זאת בעצמי. במקרה כזה אנו אומרים שדרושה הסכמת המבקש, הוועדה המקומית או היועץ המשפטי, ולכן אין בכלל מקום להצעתו של ח"כ כץ.

י. כז:

הבעיה היא שלא תמיד מעוניינת הוועדה המקומית לבצע את ההריסה בעצמה, בגלל קשיים כספיים וכדומה. עד כה היתה רשאית לבקש מהשופט לצוות על מבצע גבניה להרוס זאת, ואיננו רשאים לשלול אפשרות זו גם להבא. עלינו לתת אפשרות להטיל את הביצוע על הנאשם גם כשהוא אינו מבקש זאת בהתאם לסעיף (ג), או אף אם הוא מתנגד לכך.

מר גלס:

בל נשכח שאנו נמצאים כאן בשלב ביניים. מה שרוצה ח"כ כץ להשיג הוא יכול להשיג גם בדרכים אחרות. המבקש יכול להגיש בקשה גם לצו הריסה סופי של המבנה השלם, לא צו הריסה של אותו חלק נוסף שעליו מדובר עתה, ושם בוודאי אפשר להטיל זאת על הנאשם.

ח. לנדאו:

לפי סעיף (ג) שנתקבל בהתאם להצעתו של מר שבו, הביצוע יוטל על הנאשם רק במקרה שהלה ביקש זאת והיועץ המשפטי הסכים. כאן היזמה היא בידי הנאשם המבקש אבל מה באמת במקרה שהיועץ המשפטי הוא הרוצה להציע להטיל את הביצוע על הנאשם, והנאשם מסכים או שאינו מסכים אבל היזמה של בקשה איננה שלו?

מר דש:

נכון שבחיפה יכלה הוועדה המקומית עד כה לבקש שהביצוע יוטל על העבריין עצמו, גם ללא הסכמתו, ודבר זה הוכח כנשק יעיל נגד הגבניה הבלתי-חוקית. כדאי באמת שנשמור אפשרות זו גם להבא.

הי"ר י. ריפתין:

אל לנו לשכוח שהמדובר הוא על מצב שעדיין אי פס"ד סופי, ואולי אפילו לא כתב אישום. המכסימום שאפשר לעשות במצב כזה הוא לתת אפשרות למדינה להרוס, ולא צריך לאפשר להטיל חובה זו על הנאשם גם בניגוד לרצונו.

מר דש:

אני רוצה להזכיר שוב שהיום נהוג לאפשר הטלת חובת ההריסה על הנאשם גם בניגוד לרצונו.

הרח"ט: 1. לא לקבל את הצעתו של ח"כ כץ לאפשר הטלת חובת ההריסה על העבריין גם בניגוד לרצונו.

הסתייגות: י. כץ

2. סעיף (5) כולו ייקרא כדלקמן:

- (א) הוגשה הבקשה ע"י הוועדה המקומית - יבוצע צו ההריסה השיפוטי ע"י הוועדה המקומית;
- (ב) הוגשה הבקשה ע"י היועץ המשפטי או בא כחו - יבוצע צו ההריסה השיפוטי ע"י יו"ר הוועדה המחוזית;
- (ג) בכל מקרה רשאי ביהמ"ש להטיל את ביצוע הצו על המשיבים או על אחד מהם, אם אלה או אחד מהם ביקשו זאת, ובהסכמת המבקש.

מר שבו:

יש עוד בעיה של מתן אפשרות פניה לביהמ"ש בדבר תיקון, שינוי וכו'. בענייני מזונות, למשל, שמורה תמיד הזכות למבקש או למשיב לפנות לביהמ"ש בבקשה לרביזיה לשנות, להוסיף או להקטין וכו'. ואני מציע להכניס אפשרות כזאת גם כאן. עכ"פ, בעניין זה יאמר מר גלס משהו אח"כ.

סעיף 3 בחוק המוצע (סעיף-קטן (6) בנוסח המתוקן)
=====

הי"ר י. ריפתין:

בסעיף זה כבר דנו, והשאלה נשארה פתוחה, הדעות היו שקולות. דעתו של ח"כ לנדאו היתה שמע"ף זה מוצא את תיקונו בתוך סעיף-קטן (7), ולכן אין בו צורך. מריטורית נתקבל תכנון של הסעיף הזה, אבל היועץ המשפטי נתבקש לברר אם יש צורך לכתוב זאת כסעיף-קטן (6), או שבאמת הוא מוצא את ביטויו בסעיף-קטן (7).

מר גלס:

לישיבה הבאה אביא חוות דעת בעניין זה.

סעיף-קטן (7) בנוסח המתוקן

היו"ר י. ריפתין:

גם את הסעיף הזה קיבלנו כבר עקרונית, עוד בישיבה שהתקיימה בת"א. בהצעה המקורית של הממשלה (בחוברת הכחולה) דובר על אפשרות של מתן הצו מבלי לשמוע את הצד המעוניין. הוועדה החליטה שיש לעשות מאמץ ולאפשר לצד המעוניין בכל זאת להשמיע את דבריו, אבל שהדבר לא יהיה אבסולוטי וישאר בסמכות השופט. לאור הדיונים הללו הוגש הנוסח המתוקן כפי שמונח לפניכם, ואני מציע לקבל אותו כפי שהוא.

הרחלטה: לאשר את סעיף-קטן (7) בנוסח המתוקן כפי שהוגש.

סעיף-קטן (8) בנוסח המתוקן

מר גלס:

לאחר ששינינו את דרכי הביצוע, אני מציע לכתוב במקום "הריסה ע"י הוועדה המקומית" - "הריסה לפי סעיף זה".

מר שבו:

אני מציע למחוק את המלה "פלילית" לאחר "אחריות", כי אינני יודע אם בזיון ביהמ"ש הוא עבירה פלילית או לאו.

ד. בר-רב-האי:

סעיף זה קשור בסעיף-קטן (6) הנותן לנו אפשרות להגיש או לא להגיש כתב-אישום. אם סעיף (6) ישאר - אומר סעיף (8): יש לי תמיד זמן להגיש כתב אישום, והריסה ע"י הוועדה המקומית איננה גורעת מהאפשרות להגיש כתב אישום בסועד מאוחר יותר.

י. שופמן:

סעיף (6) מדבר על הריסה, ואילו סעיף (8) מדבר על צו הפסקה.

ח. לנדאו:

הסעיפים הקטנים שבהם אנו דנים עכשיו שייכים לסעיף 36 של הפקודה. סעיף 36(ח) אומר: שום דבר בפקודה זו לא יתפרש כאילו בא לגרוע מסמכותו של ביהמ"ש לפי פקודת בתי המשפט וכו'. כל זה קיים, ולמה לנו לחזור על כך?

היו"ר י. ריפתין:

סעיף 36(ח) מדבר על החלטת ביהמ"ש, ואילו כאן המדובר על צו הפסקה שיפוטי. עכ"פ, בכל השאלות מסוג זה, האם יש כבר סעיף דומה וצריך לחזור עליו או לא - אני מציע שיפסקו היועצים המשפטיים ולא יהיה זה ענין לויכוח כאן.

הרחלטה: 1. למחוק את המלה "פלילית" לאחר המלה "אחריות";

2. לקבל את הצעת מר גלס: לכתוב "הריסה לפי סעיף זה" במקום "הריסה ע"י הוועדה המקומית";

3. לאשר את סעיף (8) בתוספת התיקונים שנתקבלו. היועצים המשפטיים יבררו אם יש סעיפים חופפים במקומות אחרים בחוק.

סעיף-קטן (9) בנוסח המתוקן

מר גלס:

אם הוועדה המקומית או היועץ המשפטי יחליטו להביא מישהו לדין על אי-קינם צו ההפסקה השיפוטי והלה יצא חייב בדין - אפשר לגנות את הוצאות ההריסה מאותו אדם. אם הוועדה המקומית או היועץ המשפטי יאמרו: אין אנו רוצים לאחוז בצעדים אלה אלא הדרך היחידה היא לגנות את ההוצאות ע"י מכירת חמרי הבניה - זהו הסדר מקביל לזה הקיים בצווי ההריסה הסופיים, וסעיף זה בא לאפשר זאת.

היו"ר י. ריפתין:

אנו מדברים על מצב כשניתן צו הריסה שיפוטי, ובמקרים בהם ייתכן שהנאשם לא היה בביהמ"ש כלל ואולי אף לא הוגש כתב אישום. האם במקרה כזה אפשר להטיל על הנאשם באורח אוטומאטי את כל ההוצאות הכספיות כאילו היה פס"ד של בימ"ש והוא היה נוכח?

מר גלס:

ניקח את המקרה הקיצוני שהוא למעשה הרגיל: שאי-אפשר בכלל לתפוש את האחראי לבניה. במקרה כאלה יצו צו הריסה שיפוטי ואח"כ צו הריסה, ומבצעים אותו, ולא יוגש כלל כתב אישום נגד איש כי אין יודעים מי הוא. במקרה כזה הנאשם שאיננו קיים לישלם, ואז הדרך היחידה לגבות את ההוצאות היא ע"י מכירת חמרי הבניה. במקרה שיש כתובת - מביאים את האיש לדין על הפרת צו הפסקה השיפוטי, ואם יצא חייב בדין - אפשר לגבות ממנו. אם הוא יצא זכאי - ברור שאין גובים ממנו שום דבר.

היו"ר י. ריפתין:

האם ברור שהדבר תלוי בהחלטת בית-המשפט?

מר גלס:

כן.

מר שבן:

סעיף (9) מפנה אותנו לסעיף 35(7) לפקודה במקר שאין נאשם, ולסעיף 35(2) במקרה שיש נאשם,

ואז תלוי הדבר בפסק-דין.

לי יש שאלה אחרת. בסעיף 35(7) כתוב: ע"י

מכירת חמרי הבנין או המבנה שנהרס. אין אפשר למכור את המבנה בלי הקרקע?

מר גלס:

זהו תרגום משובש מאנגלית. שם כתוב: חמרי הבנין "of the building or the construction" עכ"פ, אבדוק זאת שוב.

ד. בר-רב-האי:

מדוע מגבילים את האחריות להוצאות רק לגבי חמרי הבנין? הרי זה יכול להשאר חוב הרובץ על הנכס. למה הדבר דומה? כשעשנו פרצלציות. אז לא היינו מתעניינים בבעלי הקרקעו אלא בכל דף בטאבו רשום שכל פרצלה חייבת בכך-זכך גרושים לטובת הנציב העליו גם כאן אפשר לכתוב שרובצות על הנכס הוצאות ההריסה, ומדוע צריך להתנות זאת במכירת האבנים וחמרי הבניה? מדוע לא יהיה זה שיעבוד הרובץ על האדמה?

ר. הקטיין:

יש מקרים שמקימים מבנים על עדמה ממשלתי, וא אין לך על מי להטיל שיעבוד אלא ע"י מכירת הצריף או האבנים. כי חשוב הוא קודם-כל להרוס את המבנה.

הרחלט: לקבל את סעיף (9) כמוצע. היועצים המשפטיים

יבדקו את הערתו של מר שבן.

מר שבן:

לדבריו של ח"כ בר-רב-האי: בסעיף 35(2)(ב)

נשארת הזכות הטורדית לקבל את ההוצאות ע"י

החייב בדין, כבכל מקרה רגיל של חוב מסוג זה, ואין צורך להוסיף במיוחד שיעבוד וכדומה.

תוספת לסעיף 36(ט) לפקודה -

סעיף 36(י)(1)

מר גלס:

סעיף זה בא לבצע את הצעות הוועדה להקל על ביצוע צווי הריסה בכך שמחייבים את הקבלן לתת לאדם שהכניס למבנה דיור חלוף. אלא שהסעיף מסוייג בכך שזה יחול רק על דייר בתום-לב, מי שחשב שהבניה היתה חוקית. אבל אם הדבר נעשה תוך כדי קנוניה בין הקבלן והדייר, אין טעם לחייב את הקבלן בלבד. עכ"פ, אם היתה קנוניה או לא - זאת יצטרך הקבלן להוכיח. הכלל יהיה שהקבלן חייב במתן דיור חלוף, אלא אם כן הוכיח שלא היה תום-לב מצד הדייר.

היו"ר י. ריפתין:

אנו מכירים קבלנים מסוגים שונים. וייתכן שהמדובר יהיה בקבלן כזה שאין לו כלל אפשרות מעשית לספק לדייר דיור חלוף. מה תהיה התמונה במקרה שלקבלן לא תהיה כל אפשרות להמציא דיור חלוף? במקרה קונקרטי אחד הובאה למשל לפני הוועדה פניה שעיריית ת"א היא שתדאג לדיור החלוף. אני שואל אפוא: האם סעיף זה מעשי, והאם אין מקרים בהם צריך יהיה לפנות גם לגורמים אחרים ואז מציאות סעיף כזה תמנע אפשרות זו?

ועדת הפנים - 10.2.59

היור י. ריפתין:

ולענין של תום-לב: - יכול קבלן לומר למשל לעולים חדשים: אמנם זה לא כל-כך חוקי, אבל זה דבר נסבל והעיריות אינן מתערבות בדרך-כלל באופן חוקי בדבר. כלומר: לדיירים שהם אביונים גמורים יש אמנם ידיעת-מה על חוסר החוקיות, אבל לא ידיעה שלמה, והם יכולים להשאר ללא קורת-גג.

מר גלס:

כל הסעיף הזה בא להקל על הדייר. כי כיום המצב הוא שביצוע צווי הריסה נכשל מסוים שדייר יושב בדירה, אם כי להלכה אין שום אפשרות להתנגד לביצוע צו הריסה סופי של ביהמ"ש גם אם יושב שם דייר. בא הסעיף הזה ורוצה לאפשר למעשה את ביצוע הצו גם כשדייר נכנס למבנה, ורוצים להזיז משם את הדייר שנכנס בתום-לב, פרט למקרים בהם ימצא שהדייר אינו ראוי להגנה של דיור חלוף. באילו מקרים תמצא הוועדה המקומית אומץ לבצע את הצו במקרים כאלה - זוהי שאלה מעשית ולא שאלה של חוק.

י. כץ:

אינני חושב שבחוק זה, הנוגע לעבירות על חוקי בניה, אנו צריכים לכלול גם את השאלה מי צריך לתת לדייר דיור חלוף. יש חוק ומשפט במדינה, ושם תובעים את עלבוננו של דייר-בתום-לב. הייתי מציע להוסיף רק פסקה אחת: אין האחריות חלה על אדם שנכנס לגור במבנה כזה בתום-לב, כדי שיוכל ללכת ולתבוע. אבל לא צריך כאן לקבוע את הפרוצידורה לכך.

ד. בר-רב-האי:

יש משהו בטענתו של ח"כ כץ. סעיף זה הוא יוצא-דופן במקצת. גם כיום אם רומה אדם והושכרה לו דירה העומדת ליהרס והוא נאלץ לעזוב אותה - יש לו דרך לתבוע פיצויים. אבל סעיף זה בא לקצר את הדרך. כי אנו שומעים שהמצב הקיים מביא לכך שפסקי-דין אינם מוצאים לפועל. בא החוק הזה ומשלב כאן הוראה נוספת: באותה הזדמנות שביהמ"ש יתן את צו ההריסה, הוא יאסר לקבלן: עליך להמציא דיור חלוף לדייר בתום-לב, או לתת לו כסף, פרט למקרה שלא היה תום-לב. דעתי היא שטוב שהיה הופה סעיף כזה, כיוון שהוא מקל על הביצוע. דעתי היא רק שצריך לכתוב: לחייב את הנתבע לחובתו.

י. שופמן:

הכנסת סעיף זה כאן תהיה הרתעה נוספת לקבלן שידע שפרט לאפשרות של הריסה או קנס, הוא יכול גם להיות חייב במתן דיור חלוף. משום כך, עם כל ההסתייגות שבהכנסת חוק אזרחי לפתע בתוך פקודה אדמיניסטרטיבית פלילית, יש מקום לדבר זה כחיון לחוק האדמיניסטרטיבי הפלילי.

ר. הקטין:

ח"כ כץ שכח את המגמה היסודית של החוק. הרי גם כיום ניתנים צווי הריסה, אלא שכיום הם לרוב אינם מבוצעים, וכל השאלה היא כיצד להחמיר ולהרתיע את הקבלנים. אחת הדרכים לכך היא בהגנה על הדייר בתום-לב. אין מטרת הסעיף הזה הגנה על הדייר, אלא מה הוכנס רק בדרך-אגב. הכוונה היא הרתעת הקבלן, ומה בכך אם עי"כ נימצא מגינים גם על דייר-בתום-לב?

מר שבו:

גם בחוק הפלילי הכללי ניתנת האפשרות לביהמ"ש לחייב את מי שיוצא חייב בדיון לשלם נזיקין. שנית, זוהי רשות ולא חובה, ומי שמכיר את בתי-המשפט שלנו יודע שאם יהיה סיכון כלשהו - לא יחליט ביהמ"ש על כך בדרך אגב אלא ישלח את הצדדים לערכאות אזרחיות. מבחינה זו אולי צריך דוקא לחזק ענין זה ולא להיפך.

מר גלס:

הובא לידיעתי פס"ד של שופט שלום בפתח-תקווה, שכבר נתן פס"ד מסוג זה עי"כ שהכניס הוצאות אלו לתוך הוצאות המשפט הרגילות.

י. כץ:

אני מקבל את רוח הדברים, אם כי אני חושב שהדבר עלול להכביד. הייתי מציע רק לנסח את הסעיף כדלקמן: אם ראה השופט, לאור הנסיבות, שיש צורך להטיל חובת דיור חלוף או פיצוי בו במקום - ינצל לעשות כן. וזאת כדי שנוכל לראות זאת באופן בולט רק כענין של אגב ולא כהוראה עיקרית.

י. שופמן:

זה מה שנאמר למעשה בסעיף גם עכשיו: "רשאי בית-המשפט...".

ועדת הפנים - 10.2.59

הוחלט: לקבל את סעיף 36(י)(1). היועצים המשפטיים יבדקו שוב את הנוסח.

סעיף 36(י)(2)

הוחלט: לקבל את הסעיף כמוצע.

סעיף 36(י)(3)

מר גלס: סעיף זה בא כדי להחיש את הדיון. כי אם צריך יהיה ללכת פה לפי כל כללי הראיות, יקרה באמת שברוב המקרים יראו בת-המשפט את הענין כמסובך ביותר ויפנו זאת לבימ"ש אזרחי.

הוחלט: לקבל את הסעיף.

סעיף 36(י)(4)

מר גלס: על צו הריסה אפשר לערער, ודין החיוב הזה יהיה גם הוא כך, ואפשר יהיה לערער גם עליו באופן נפרד בפני אינסטנציה יותר גבוהה.

הוחלט: לקבל את הסעיף כמוצע.

סעיף 36(י)(5)

הוחלט: לקבל את הסעיף כמוצע.

היור"ר י. ריפתין: לסיום הישיבה ברצוני להודיע כי משרד הפנים הגיש הצעה חדשה של סיווג העבירות, והיא הוכנסה לתיקי החברים.

ולבסוף ברצוני להודיע לחברים כי הסיווג מטעם המשטרה, שנדחה בשעתו בגלל אבל שפרינצק ז"ל, יתקיים ב-26 בחודש זה.

(הישיבה נועלה ב-10.45)